

newsletter

● jún 2023

Informačný bulletin pre zamestnancov
v systéme výchovného poradenstva
a prevencie

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

OBSAH č. 6/23

Úvodník	3
Dávame do pozornosti	3
<u>Stretnutie RAN Practitioners v Ríme .....</u>	3
<u>Transfer technológií opäť téma číslo jeden. Program najväčšieho odborného podujatia k problematike sa už chystá .....</u>	6
<u>Vyhláška MŠVVaŠ SR o kvalifikačných predpokladoch PZ a OZ .....</u>	7
Aké novinky prináša národný projekt „Štandardy“?	8
<u>Podporné nástroje k príprave projektov .....</u>	8
<u>Kariérová výchova a kariérové poradenstvo .....</u>	8
<u>Tvorba plánov profesijného rozvoja odborných zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie .....</u>	8
<u>Úloha sociálneho pedagóga pri uplatňovaní desegregácie v kontexte inkluzívneho prístupu v škole .....</u>	8
Čo je nové v národnom projekte „Usmerňovať pre prax“?	9
<u>Predstavili sme odborný materiál Tvorba atestačného portfólia odborných zamestnancov a školského špeciálneho pedagóga .....</u>	9
<u>Ukončili sme proces šandardizácie a overovania vybraných diagnostických nástrojov .....</u>	9
<u>Zverejnili sme výsledky Prieskumu ľudských zdrojov pre zabezpečenie profesijného rozvoja odborných zamestnancov .....</u>	9
<u>Účastníci v prieskumoch hodnotili kvalitu a efekt absolvovaného inovačného vzdelávania Koordinácia v metodickom usmerňovaní .....</u>	9
Pozrite si zozrieh z nášho webinára	10
<u>Podpora kariérového vývinu v materskej škole a mladšom školskom veku .....</u>	10
Pripravujeme pre vás zozriehy z webinárov	11
<u>Samohodnotenie pomocou autoevalvačných nástrojov .....</u>	11
<u>TMT, PTU, SPAS a SMKZD - možnosti využitia s aktualizovanými normami .....</u>	11
Nahliadnite do úseku nášho výskumu...	12
<u>Výchovné štýly v rodine ako prediktor osobnostných dimenzií veľkej pätky .....</u>	12
Vypočujte si podcasty „Nahlas o deťoch“	14
<u>Sociálne siete a duševné zdravie detí - 1. časť .....</u>	14
<u>Sociálne siete a duševné zdravie detí - 2. časť .....</u>	14
<u>Predstavujeme bezplatnú mobilnú aplikáciu na podporu duševného zdravia detí .....</u>	14
<u>Hovorme spolu o detskej úzkosti .....</u>	15
Zastavte sa s nami „Odborne na slovíčko“	15
<u>Na čom pracoval NP Usmerňovať pre prax - 1. časť .....</u>	15
<u>Na čom pracoval NP Usmerňovať pre prax - 2. časť .....</u>	16
<u>Na čom pracoval NP Usmerňovať pre prax - 3. časť .....</u>	16
<u>Na čom pracoval NP Štandardy .....</u>	17
Zaujalo nás...	18
<u>Deň fialových stužiek: Svetový deň narcistického zneužívania - 1. JÚNA 2023 .....</u>	18
<u>Staňte sa koordinátorom digitálnych kompetencií .....</u>	19
Knižné novinky	20
<u>Psychologie nevedomých procesů .....</u>	20
<u>Psychopedie .....</u>	20

Milí čitatelia,

naša kolegyňa z úseku výskumu, ktorá zastupovala Slovensko na multidisciplinárnom stretnutí odborníkov a odborníčok v prevencii a boji proti radikalizácii a násilnému extrémizmu, ktoré organizovala platforma Európskej komisie **RAN Practitioners (Radicalisation Awareness Network)**, nám sprostredkovala svoje dojmy z tohto podujatia a spoločne s 28 účastníkmi a účastničkami zo 16 krajín hľadali odpovede na otázku: „**Ako posilniť rodičov, aby ich deti boli emocionálne odolnejšie voči extrémistickým vplyvom?**“ Naši výskumníci z Úseku pre výskumnú činnosť realizovali výskum zameraný na osobnostné charakteristiky dospievajúcich a výchovné štýly ich rodičov a náš kolega sa s nami podielil o príspevok k tejto problematike s názvom „**Výchovné štýly v rodine ako prediktor osobnostných dimenzií veľkej päťky**“. Kolegovia z národného projektu „**Štandardy**“ **skompletizovali podporné nástroje pre poradenské zariadenia a špeciálne výchovné zariadenia, ktoré im budú nápomocné pri vyhľadávaní projektových výziev a tiež pri tvorbe konkrétnych projektových návrhov.** Pre tých študentov stredných škôl, ktorí majú špecifické potreby a pre ich rodičov tiež pripravili a zverejnili manuál „**Podpora záujemcov so špecifickými potrebami o štúdium na VŠ**“. Ďalší dokument z „**ich dielne**“- „**Tvorba plánov profesijného rozvoja odborných zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie**“ je určený riaditeľom poradenských zariadení a má slúžiť ako inšpirácia na uvažovanie nad vzdelávacími a rozvojovými potrebami zamestnancov a celého zariadenia. Kolegovia z národného projektu „**Usmerňovať pre prax**“ zverejnili výsledky „**Prieskumu ľudských zdrojov pre zabezpečenie profesijného rozvoja odborných zamestnancov**“ a **ukončili proces štandardizácie a overovania týchto diagnostických nástrojov: Test cesty (TMT), Pamäťový test učenia (PTU), Dotazník školského sebahodnotenia dieťaťa (SPAS), Škála miesta kontroly Zemanová a Dolejš (SMKZD) a Orientačný test porozumenia reči (OTPR).** Pripravujeme pre vás **zostrihy z webinárov „Samohodnotenie pomocou autoevalvačných nástrojov“ a tiež „TMT, PTU, SPAS a SMKZD - možnosti využitia s aktualizovanými normami“**, v rámci ktorého budeme prezentovať 4 diagnostické nástroje: **Test cesty, Pamäťový test učenia, Dotazník sebapoňatia školskej úspešnosti detí, Škála miesta kontroly Zemanová Dolejš.** A ak ste sa nestihli zúčastniť webinára „**Podpora kariérového vývinu v materskej škole a mladšom školskom veku**“, môžete si ho pozrieť v zostrihu. V závere si môžete vypočuť **naše podcasty „Nahlas o deťoch“**, zastaviť sa s nami „**Odborne na slovíčko**“ a objaviť **knížné novinky.**

Príjemné čítanie.

Dávame do pozornosti

Stretnutie RAN Practitioners v Ríme

V rámci výskumnej úlohy „**Psychosociálny obraz detí a mládeže v oblasti duševného zdravia, drogovej prevencie, šikany/kyberšikany a prevencie radikalizmu**“ sa výskumný tím venuje skúmaniu rizikových a ochranných faktorov v procese radikalizácie mládeže. Rodičia a vychovatelia môžu byť zdrojom oboch týchto faktorov. V dňoch 16. a 17. mája sa v talianskom Ríme konalo multidisciplinárne stretnutie odborníkov a odborníčok v prevencii a boji proti radikalizácii a násilnému extrémizmu, ktoré organizovala platforma Európskej komisie RAN Practitioners (Radicalisation Awareness Network). Témou a hlavnou otázkou stretnutia bolo: „**Ako posilniť rodičov, aby ich deti boli emocionálne odolnejšie voči extrémistickým vplyvom?**“. Odpoveď sa spoločne pokú-

silo najst 28 účastníkov a účastníčok zo 16 krajín a **Slovensko zastúpila výskumná pracovníčka z VÚDPaP Jarmila Zsírosová.**

Kontext stretnutia

Je dôležité, aby sa rodičia a opatrovatelia cítili pri výchove svojich dospievajúcich detí kompetentní. Dospievajúci sa snažia naplniť vysoké očakávania spoločnosti a popri tom riešia náročné otázky vlastnej identity, ktorej hľadanie je často sprevádzané rôznymi emóciami, ako napr. hnevom, pocitom nespravodlivosti,

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

smútku a i.. Odpovede na svoje otázky hľadajú u priateľov, rodinných príslušníkov, v škole alebo na internete, pričom môžu potenciálne naraziť na extrémistické ideológie. Pre rodičov môže byť náročné vyrovnávať sa s týmto rizikom a vyvoláva to v nich otázky, čo by mohli urobiť, keď ich dieťa príde domov s extrémnymi myšlienkami, ako by mali odpovedať na (náročné) otázky, či reagovať na zážitky nespravodlivosti a pod. Podpora a kontrola zo strany rodičov/opatrovateľov sú dôležité nástroje pri regulovaní potenciálneho procesu radikalizácie. Výskumy však naznačujú, že rodičia často cítia neistotu, ako reagovať, keď ich deti smerujú k extrémistickým ideológiám, a chceli by mať nástroje na predchádzanie radikalizácie u svojich detí (RAN FC&S, 2023).

Positívne sociálne siete okolo jednotlivcov sa považujú za zásadne dôležité v prevencii a boji proti násilnému extrémizmu (P/CVE), pretože dokážu podporovať budovanie odolnosti. Vzťah s rodičmi či opatrovateľmi tu taktiež zohráva významnú úlohu, avšak môže mať na proces radikalizácie aj opačný efekt. Môže to byť z dôvodu, že sa mladí ľudia búria proti svetonázoru svojich rodičov. V iných prípadoch je príčinou absencie stabilného rodinného prostredia alebo rodičov, na ktorých by sa dospievajúci mohli obrátiť, a preto sa prikláňajú k extrémistickým skupinám. V praxi sa zároveň často ukazuje, že rodičia zradikalizovaných mladých ľudí nevedeli, ako sa vysporiadať so správaním vedúcim k radikalizácii, alebo ho dokonca neboli schopní rozpoznať. Preto je užitočné poskytnúť rodičom profesionálnu podporu, aby mohli s deťmi diskutovať o extrémistických myšlienkach alebo náročných emóciách a ponúknuť im alternatívne perspektívy (RAN FC&S, 2023). Z týchto dôvodov bolo stretnutie zamerané na to, ako odborníci/čky z praxe môžu posilniť kompetencie rodičov viesť ich deti k emocionálnej odolnosti, ako lepšie podporiť hľadanie odpovedí na otázky, a čo naopak môže byť kontraproduktívne. Preto boli stanovené nasledujúce ciele stretnutia:

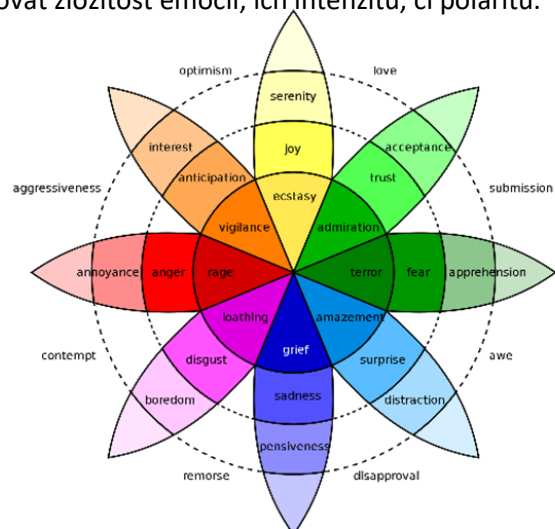
1. preskúmať úlohu, ktorú môžu mať rodičia/opatrovatelia pri zvyšovaní odolnosti svojich detí voči extrémistickým vplyvom;
2. preskúmať úlohu odborníkov/čok pri posilňovaní postavenia rodičov v tomto smere;
3. diskutovať o výzvach, s ktorými sa stretávajú odborníci/čky z praxe;

4. vymieňať si praktické metódy, tipy a postupy pre odborníkov/čky, ako najlepšie posilniť postavenie rodičov.

Priebeh stretnutia

Začalo sa neformálnym obedom, na ktorom mali účastníci a účastníčky príležitosť sa navzájom spoznať a naladiť na nasledujúci priebeh. Oficiálny program otvorili úvodným slovom moderátori priamo z RAN Practitioners, ktorí priblížili tému a spoločné ciele na nasledujúce dva dni. Ako to už býva zvykom, počas všetkých RAN stretnutí platí tzv. Chatham House pravidlo, podľa ktorého účastníci/čky môžu ďalej šíriť a používať informácie, ktoré na stretnutí získali, ale nemôžu prezradiť identitu rečníkov/čiek a ani organizáciu, ktorú reprezentujú. Je to z dôvodu, aby počas stretnutia mohli prebiehať otvorené diskusie v atmosfére bezpečia.

Prvá prezentujúca dvojica porozprávala o dôležitosti emocionálnej odolnosti pri prevencii radikalizácie. Pri formovaní extrémistických presvedčení zohrávajú významnú úlohu práve emócie, a preto je dôležité venovať im primeranú pozornosť a podporovať efektívne spôsoby ich spracovania. Prezentujúci sa pri svojej práci, či už so samotnými mladými ľuďmi, alebo ich rodičmi, snažia reflektovať pocity a emócie, ktoré ich klienti prežívajú. Pre posilnenie emocionálnej odolnosti je nápomocné rozvíjať tzv. emocionálnu gramotnosť jednotlivcov. Tá predstavuje schopnosť pomenovať emócie, a to nielen tie základné, ale aj ich jemnejšie odtiene. Pre tento účel využívajú rôzne nástroje, ako napr. Mood Meter alebo Plutchikovo koleso emócií ([Plutchik Wheel of Emotions](#)), ktoré pomáha vizualizovať zložitosť emócií, ich intenzitu, či polaritu.

Obr. 1: Plutchikovo koleso emócií ([Plutchik Wheel of Emotions](#))

Pri práci s rodičmi je dôležité mať realistické očakávania o úlohe, ktorú sú rodičia schopní v danej situácii zohrávať. Je pritom potrebné brať do úvahy ich uvedomenie si situácie, vedomosti o problematike a v neposlednom rade aj ich rodičovské kompetencie. Na sociálne posilnenie, v zmysle podporenia sebaúčinnosti rodičov, prezentujúci využívajú rôzne metódy poradenstva, aktívne počúvanie, reflektujúci dialóg, či koučing. Je pritom dôležité, aby rodičia v kontakte s odborníkmi/čkami nadobudli pozitívne skúsenosti, mali pocit vypočutia a bezpečia, boli ocenení za svoju snahu. V prvých fázach je dôležité deeskalovať situáciu a oslabiť silné emócie, ktoré často bránia pri efektívnom hľadaní riešení daných problémov. Prezentujúci sa pri tom riadia heslom: „Kuť železo, až keď vychladne“.

Nasledovala prezentácia dobrej praxe pri posilňovaní kompetencií rodičov pri výchove detí a ich ochrane pred extrémistickými vplyvmi a radikalizáciou. Tréningový program pozostávajúci zo šiestich trojhodinových stretnutí má za cieľ posilniť postavenie moslimských rodičov pri pomoci ich dospievajúcim deťom, zorientovať sa v spoločnosti, ktorá na nich kladie vysoké nároky. Vychádzajú z predpokladu, že rodičia sú prví, ktorí môžu spozorovať zmeny na svojich deťoch, a tak majú príležitosť včas zasiahnuť. Tréningový program je postavený na princípe dôvery a participantov/ky získavajú prostredníctvom osobných kontaktov s členmi/kami danej komunity, v mešitách, či na školách. Obsahom stretnutí sú rôzne témy na podporu rodičovských zručností a radikalizácia a extrémizmus sú len jednou z nich. Rozprávajú sa napr. o tom, ako môžu rodičia rozpoznať prvé signály radikalizácie a trénujú si efektívne komunikačné stratégie. Počas tohto príspevku vznikla diskusia, ktorá rezonovala počas celého trvania stretnutia, a to na tému používania pojmov „radikalizácia a extrémizmus“ v preventívnych programoch a aktivitách. Tieto pojmy so sebou nosia negatívnu konotáciu a sú veľmi stigmatizujúce, preto ľudí skôr odrádzajú a nechcú sa do aktivít zapojiť. Z tohto dôvodu aj organizácia vo svojom tréningu dáva dôraz na širšiu škálu zručností, ktoré si rodičia majú príležitosť posilniť.

Ďalšia časť programu bola zameraná na skupinovú prácu. Úlohou bolo identifikovať najväčšie výzvy, ktorým musia odborníci/čky čeliť pri svojej práci s rodič-

mi. Každá skupina priniesla na stôl mnoho úskalí, s ktorými sa účastníci/čky denno-denne stretávajú. Niektoré boli špecifické pre konkrétnu oblasť pôsobenia odborníka/čky, iné zas boli spoločné pre všetkých. Na záver dňa sa moderátorom podarilo tieto výzvy zhrnúť do nasledujúcich štyroch oblastí: Pocity viny, hanby a stigma; Nedostupní rodičia; Nedostatočné vedomosti rodičov a Nedostatok zdrojov rodičov.

Druhý deň stretnutia pokračoval ďalšou sériou prezentácií venovaných téme, ako efektívne podporiť rodičov, ktorí sa obrátia na odborníkov/čky. Dve rečníčky, každá z inej krajiny Európy, predstavili svoje programy, prostredníctvom ktorých poskytujú telefonické poradenstvo pre blízkych z okolia zradikalizovaného človeka. Ich služby sú anonymné, nezaznamenávajú si osobné údaje, no pridelia volajúcemu/ej referenčné číslo, pod ktorým sa môžu predstaviť pri ďalšom telefonáte. V úvode rozhovoru sa snažia zmapovať situáciu a preskúmať udalosti z minulosti, ktoré mohli byť príčinou radikalizácie. Je potrebné vybudovať si dôveru a pokúsiť sa získať čo najviac informácií o duševnom zdraví jednotlivca, jeho vývine, rodinnej situácii, či traumách. Majú podrobne vypracovaný hodnotiaci protokol, aby zabezpečili správne zmapovanie potrieb a vysokú úroveň kvality v každom prípade. Základný postup rozhovoru tvoria tri úrovne: Počúvanie – Posilnenie – Odkázanie na ďalšie služby. Cieľom 30-40 minútového rozhovoru je identifikovať ochranné faktory a faktory zraniteľnosti, dostupné zdroje a siete v rámci rodiny i mimo nej. Dôležitým prvkom je aj vzdelávanie o tom, čo je extrémizmus, odkiaľ pochádza, ako rozpoznať varovné signály apod.. V ďalšom kroku prichádzajú na rad nepriame intervencie (rodine, ľuďom z okolia mladého človeka) a/alebo priame intervencie (osobe ohrozenej radikalizáciou) v spolupráci so sieťou odborníkov/čiek. Obe organizácie využívajú metódy motivačných rozhovorov, ktoré sa javia byť efektívne pri procese deradikalizácie.

Posledný tematický blok stretnutia bol venovaný príkladom budovania sietí ľudí z komunit, vďaka ktorým sa ich susedstvá a štvrte môžu stať odolnejšími voči extrémistickej propagande. Cieľom je spojiť rodičov, ktorí sú veľmi dôležití a majú silný hlas, no je potrebné, aby vzájomne spolupracovali. Takéto komunity

dávajú priestor zdieľať skúsenosti, pocity a zážitky, čo vedie k zmierneniu pocitov izolácie a odcudzenia, k budovaniu spolupatričnosti a k pochopeniu celej problematiky. Organizácie potom podporujú komunity aktívne sa zapájať do riešení a prevziať iniciatívu pri ochrane svojich detí a dospievajúcich pred extrémistickými vplyvmi na lokálnej úrovni. Jedna z prezentujúcich organizácií sa špeciálne zameriava na otcov, ktorí sú často nedostatočne zaangažovaní do životov svojich detí. Do svojich programov oslovujú predovšetkým otcov z etnických menšín so sídlom v sociálne znevýhodnených oblastiach. V rámci 18 modulov sa zameriavajú na tri hlavné oblasti: **1.** Posilnenie postavenia otcov pri zapájaní sa do života svojich detí; **2.** Školenie otcov, aby oslovovali iných v ich miestnych komunitách; **3.** Zbúranie predsudkov, ktoré

často otcovia a odborníci/čky a/alebo inštitúcie venujúce sa deťom voči sebe navzájom majú. Vo svojom prístupe sa viac zameriavajú na zdroje, než na nedostatky otcov a podporujú ich v presvedčení, že sú prínosom pre svoje deti a celé komunity.

Na záver možno skonštatovať, že rodičia sú skutočne platnými partnermi v prevencii radikalizácie a boji proti násilného extrémizmu u mladých ľudí. Kľúčovým je poskytnúť im dostatok relevantných informácií a posilniť ich vedomosti v danej téme, spojiť ich do funkčných komunit, kde dostanú priestor posilniť svoje zručnosti a spoločnými silami podniknúť potrebné kroky pre ochranu svojich blízkych.

*Literatúra na vyžiadanie
u autorky
(jarmila.zsirosova@vudpap.sk).*

Transfer technológií opäť téma číslo jeden. Program najväčšieho odborného podujatia k problematike sa už chystá

Najväčšie odborné fórum o transfere technológií [COINTT](#) (Cooperation Innovation Technology Transfer) bude aj tento rok významnou súčasťou konferenčnej jesene. Dvojdňové podujatie privíta hostí z radov akademikov, vedeckovýskumných pracovníkov, podnikateľov, zástupcov neziskových organizácií a podnikateľských asociácií zo Slovenska i zahraničia. V týchto dňoch sa už črtajú ostré kontúry tematického zamerania a programu konferencie.

**BIELE MIESTA V INOVÁCIÁCH
A TRANSFERE TECHNOLOGIÍ JE HLAVNÁ TÉMA
KONFERENCIE COINTT 2023**

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

Investícia do Vašej budúcnosti / NITTSK II –
Tento projekt je podporený z EFRR

**Čo sa dozvieme na tomto ročníku konferencie
COINTT 2023?**

Zistíme, ako vyplniť „biele miesta“ v oblasti transferu technológií, čo sa týka praxe. To je totiž i hlavný odkaz aktuálneho ročníka najväčšieho podujatia organizovaného Centrom transferu technológií pri CVTI SR (CTT CVTI SR). „Konferencia poskytne prie-

stor pre diskusiu a výmenu názorov medzi odborníkmi na ochranu duševného vlastníctva, transferu technológií, inovácií a prepájania akademického a komerčného sveta,“ približuje Miroslav Kubiš, vedúci Odboru transferu technológií CVTI SR. Kľúčové témy odznejú počas dvojdňovej konferencie formou zaujímavých prednášok, prezentácií a panelových diskusií.

Transfer technológií ako súčasť celoslovenskej stratégie

Súčasťou nedávno prijatej Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030 je aj ochrana výsledkov výskumu, ktoré vznikli na slovenských vedeckých inštitúciách a ich následná komercializácia a využitie v praxi. Prednášky a diskusie budú preto venované aj vízii v procese transferu technológií na Slovensku. Otvorí sa téma minimálneho štandardu pre nakladanie s majetkom duševného vlastníctva vytvoreného z verejných zdrojov či otázka zriadenia národnej autority. Zaujímavou bude téma optimalizácie a koordinácie procesov na štátnej úrovni v rámci rôznych iniciatív, ktoré majú vplyv na proces transferu technológií. V tejto súvislosti sa uvedie aj porovnanie praxe na Slovensku a v zahraničí, spomenú sa rozdiely v „prepájaní“ vedeckých inštitúcií s podnikateľským sektorom v jednotlivých krajinách.

**Prvý úspešný prevod duševného vlastníctva
v rámci slovenských univerzít, aj etika v transfere
technológií**

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

V závere minulého roka bol zrealizovaný prvý známy prevod duševného vlastníctva vytvoreného na pôde slovenských univerzít od roku 1989. Ide o technológiu, ktorá môže prispieť k úspešnosti asistovanej reprodukcie metódou IVF, teda technológie z oblasti lekárskeho výskumu. „Práve téma administratívnej náročnosti zabezpečenia prevodu práv k majetku v podobe duševného vlastníctva v univerzitnom prostredí je z nášho pohľadu tak významná, že jej venujeme na konferencii COINTT 2023 samostatný blok prednášok,“ upresňuje Kubiš.

Spektrum tém, ktoré predstavia renomovaní spíkri na konferencii COINTT 2023, je široké. Počas dvoch konferenčných dní sa budú venovať aj spoločenskej zodpovednosti vedeckých inštitúcií, príkladom spolupráce a „zosieťovaniu“ pracovníkov pre transfer technológií v zahraničí. Diskutovať sa bude o udržateľnosti pôsobe-

nia akademických inštitúcií v oblasti transferu technológií. Neobídeme ani etiku v rámci transferu technológií vo vzťahu zamestnávateľ a zamestnanec.

Cena za transfer technológií pre najlepších

Súčasťou podujatia COINTT je už tradične aj slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže Cena za transfer technológií na Slovensku. Aj v roku 2023 budú ocenené najlepšie inovácie a nové technické riešenia, ktoré do súťaže prihlásia zástupcovia akademických inštitúcií. Nominácie je možné prihlasovať až do 31. augusta 2023. Odborná porota následne rozhodne o víťazoch v troch kategóriách: INOVÁCIA, INOVÁTOR/INOVÁTORKA A POČIN V OBLASTI TRANSFERU TECHNOLÓGIÍ.

Ďalšie podrobnosti o pripravovanej konferencii COINTT 2023 sú k dispozícii na webovej stránke www.cointt.sk. Tlačovú správu nájdete na [TOMTO ODKAZE](#).

Vyhláška MŠVVaŠ SR o kvalifikačných predpokladoch PZ a OZ

Dávame do pozornosti vydanie vyhlášky o kvalifikačných predpokladoch pedagogických a odborných zamestnancov č.173/2023 Z.z., ktorá nadobúda platnosť od 1.9.2023.

Znenie vyhlášky si môžete prečítať na [TOMTO ODKAZE](#).

Aké novinky prináša národný projekt „Štandardy“?

Podporné nástroje k príprave projektov

Skompletizovali sa podporné nástroje pre poradenské zariadenia a špeciálne výchovné zariadenia, ktoré im budú nápomocné pri vyhľadávaní projektových výziev a tiež pri tvorbe konkrétnych projektových návrhov. *Balík podporných nástrojov* obsahuje päť vzorových dopytovo-orientovaných projektov, príručku Podpora projektového riadenia, ktorá je doplnená o video-metodiky Ako na projektové žiadosti a štyri inšpiratívne príklady, ktoré zachytávajú dobrú prax zariadení zapojených do úspešných projektových výziev.

Nájdete ich [TU](#).

Tvorba plánov profesijného rozvoja odborných zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie

Materiál je určený riaditeľom poradenských zariadení a má slúžiť ako inšpirácia na uvažovanie nad vzdelávacími a rozvojovými potrebami zamestnancov a celého zariadenia. Rovnako by mal poslúžiť aj samotným odborným zamestnancom pri plánovaní svojho profesijného rozvoja.

V dokumente nájdete:

- Návrh štruktúry Plánu profesijného rozvoja
- Odporúčania pre obsahy vzdelávania OZ
- Inšpirácia pre rozvoj OZ v praxi

Dokument nájdete na [TOMTO ODKAZE](#).

Regionálne projektové centrum Bratislava zrealizovalo za podpory ambasádorky MDP a regionálneho školského úradu Bratislava v poradí už piate multidisciplinárne stretnutie pre odborných zamestnancov štátnych a súkromných CPP a ŠCPP, ktoré sa uskutočnilo dňa 16.5.2023. Cieľom stretnutia bolo pokračovanie v nastavovaní spolupráce medzi jednotlivými stupňami podpory v nadväznosti na implementáciu štandardov a zmenu v sieti poradenstva a prevencie, najmä medzi 3., 4. a 5. stupňom podpory, zhrnutie predchádzajúcich stretnutí a výstupov, informovanie o aktuálnom stave. Zúčastnených bolo 24 odborných zamestnancov.

Kariérová výchova a kariérové poradenstvo

V uplynulých dňoch sme zverejnili manuál [Kariérový vývin v mladšom školskom veku](#), ku ktorému bol vytvorený aj [webinár](#). Dokument vznikol s cieľom sprevádzať predovšetkým triednych učiteľov, ale i ostatných učiteľov a vychovávateľov na prvom stupni základnej školy (ZŠ) pri podpore kariérového vývinu žiakov a obsahuje aj praktické tipy na rozvíjanie zručností.

Pre tých študentov stredných škôl, ktorí majú špecifické potreby a pre ich rodičov sme pripravili a zverejnili manuál [Podpora záujemcov so špecifickými potrebami o štúdium na VŠ](#), ktorého cieľom je poskytnúť všetky informácie, ktoré sú dôležité nielen pri rozhodovaní o výbere VŠ, ale aj o podpore, na ktorú majú nárok.

Úloha sociálneho pedagóga pri uplatňovaní desegregácie v kontexte inkluzívneho prístupu v škole

Dokument sa venuje aktuálnej téme desegregácie v škole, pričom sa špecificky zameriava na úlohy sociálneho pedagóga ako člena školského podporného tímu. Okrem základných rámcov inklúzie a desegregácie sa v dokumente venujeme bariéram desegregácie a postupu pri rozvoji školy smerom k desegregácii. Nechýbajú ani praktické kapitoly, v ktorých ponúkame tipy na preventívne aktivity, prácu s postojmi, podporu v školských i mimoškolských aktivitách, a ďalšie.

V dokumente nájdete:

- Návrh, ako vytvoriť plán desegregácií
- Odporúčania pre multidisciplinárnu spoluprácu pri jeho realizovaní
- Námety na prácu s rodinou, triedou, rovesníckou skupinou, a i.
- Príklady dobrej praxe

Dokument nájdete na [TOMTO ODKAZE](#).

V máji pokračovala séria multidisciplinárnych stretnutí v Bratislave

Čo je nové v národnom projekte „Usmerňovať pre prax“?

Predstavili sme odborný materiál *Tvorba atestačného portfólia odborných zamestnancov a školského špeciálneho pedagóga*

Cieľom predkladaného materiálu je pomôcť odborným zamestnancom a školskému špeciálnemu pedagógovi zorientovať sa v procese tvorby atestačného portfólia, ktorého obhajoba je komponentom atestácie. Dokument prináša stručný prehľad právnych predpisov, ktoré upravujú atestačné konanie, údaje o požiadavkách na vykonanie atestácie a odporúčania k tvorbe atestačného portfólia. Dôležitou súčasťou materiálu sú prehľadne spracované tabuľky príkladov dokladov do atestačného portfólia pre príslušnú kategóriu odborných zamestnancov a školského špeciálneho pedagóga, v ktorých sú uvedené príklady dokladov pre jednotlivé indikátory kompetencií zadefinované v profesijných štandardoch pre danú kategóriu.

Dokument je dostupný [TU](#).

Ukončili sme proces šandardizácie a overovania vybraných diagnostických nástrojov

Ide o **Test cesty (TMT)**, **Pamäťový test učenia (PTU)**, **Dotazník školského sebahodnotenia dieťaťa (SPAS)**, **Škála miesta kontroly Zemanová a Dolejš (SMKZD)** a **Orientačný test porozumenia reči (OTPR)**. Výsledky šandardizácie a štatistických analýz sú spracované v podobe manuálov a dodatkov ku štatistickým manuálom. Súčasťou publikácií sú aj populačné normy. Manuál SMKZD a manuál OTPR sa momentálne pripravujú na tlač. Štatistické normy a informácie o dostupnosti ostatných diagnostických nástrojov budú čoskoro zverejnené na internetovej stránke ePoradenstvo.sk, kde bude aj 10 videometodik zameraných na vedenie diagnostického procesu a prácu s diagnostickými nástrojmi.

Zverejnili sme výsledky *Prieskumu ľudských zdrojov pre zabezpečenie profesijného rozvoja odborných zamestnancov*

V priebehu mesiacov október a november 2022 prebiehali dva rozsiahle online prieskumy zamerané na školských špeciálnych pedagógov a odborných zamestnancov zo škôl, zariadení poradenstva a prevencie, špeciálnych výchovných zariadení a centier pre deti a rodiny. Do prieskumov sa zapojilo spolu 743 zamestnancov. Cieľom uvedeného dokumentu bolo prezentovať výsledky, týkajúce sa ľudských zdrojov pre zabezpečenie profesijného rozvoja zamestnancov (nielen) v systéme poradenstva a prevencie. V dokumente bola pozornosť venovaná najmä kvalite a obsahu adaptačného vzdelávania a atestačného konania, ktorých absolvovanie je nevyhnutnou podmienkou pre zvýšenie kariérového stupňa odborného zamestnanca. Zároveň bolo zisťované, do akej miery majú odborní zamestnanci na jednotlivých kariérových stupňoch záujem o zvyšovanie svojej kvalifikácie, resp. čo ich k zvyšovaniu motivuje a či samotné zvyšovanie kariérového stupňa vedie k vykonávaniu vyššieho počtu náročnejších pracovných činností.

Výsledky prieskumu sú dostupné [TU](#).

Účastníci v prieskumoch hodnotili kvalitu a efekt absolvovaného inovačného vzdelávania *Koordinácia v metodickom usmerňovaní*

Vzdelávanie, ktoré prebiehalo od novembra 2022 až marca 2023, bolo určené pre vedúcich a odborných zamestnancov zariadení poradenstva a prevencie. Jeho program bol zameraný na poskytovanie vedomostí a zručností potrebných pre koordinovanie metodického usmerňovania. Medzi takéto zručnosti patria tzv. mäkké zručnosti (napr. time manažment, nenásilná komunikácia), zručnosti týkajúce sa orientácie a práce v online priestore a tiež zručnosti týkajúce sa vedenia administratívy v súvislosti s metodickým usmerňovaním. Účastníci vzdelávania zároveň získali, prípadne si rozšírili, informácie z oblasti aktuálne platných právnych predpisov.

Z výsledkov prieskumov pred aj po vzdelávaní, realizovaných na 67 účastníkoch uvedeného vzdelávania vyplýva, že vzdelávanie *Koordinácia v metodickom usmerňovaní* malo celkovo pozitívny efekt na jeho absolventov vo všetkých uvedených oblastiach. Po absolvovaní vzdelávania vykazovali jeho absolventi vyššiu mieru schopnosti posky-

tovať metodické usmernenie zamestnancom v zariadeniach poradenstva a prevencie aj v školách. Väčšina absolventov vzdelávania ho hodnotila ako vysoko kvalitné a prínosné pre ich prax.

Viac sa o výsledkoch prieskumov dozviete vo zverejnených dokumentoch [TU](#) a [TU](#).

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

Pozrite si zozrih z nášho webinára

Podpora kariérového vývinu v materskej škole a mladšom školskom veku

Webinár nadväzuje na dokument [Kariérový vývin v mladšom školskom veku](#). Kariérový vývin je kontinuálny proces, ktorý začína v ranom detstve a prebieha po celý život. Podpora kariérového vývinu od materskej školy môže mať výrazný pozitívny dopad na rozvoj zručností dieťaťa a jeho budúce kariérové rozhodnutia.

Spoločne sa vo webinári pozrieme na to, akými spôsobmi môžeme podporiť deti a žiakov veku primeraným nácvikom zručností pre riadenie kariéry v troch oblastiach: utváranie sebaobrazu, skúmanie sveta práce, plánovanie a sebariadenie.

Pre koho je webinár určený?

Webinár je určený pre kariérových poradcov v CPP, výchovných a kariérových poradcov zo ZŠ, PZ a OZ so záujmom o kariérovú výchovu.

Lektorky:

Mgr. Štefánia Hrivňáková, Mgr. Mária Jaššová

Ak ste sa webinára nemohli zúčastniť, môžete si ho pozrieť [TU](#).

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Pripravujeme pre vás zozrihy z webinárov

Samohodnotenie pomocou autoevalvačných nástrojov

Autoevalvačné nástroje sú praktické formuláre, vďaka ktorým môžu odborní a pedagogickí zamestnanci, ale aj celé inštitúcie vyhodnotiť kvalitu svojej práce. Poskytujú užitočnú spätnú väzbu a podporujú rozvoj kvality.

Vo webinári predstavíme 50 autoevalvačných formulárov. Tematicky sú zamerané na rôznorodé oblasti, ako napríklad vyhodnotenie miery pracovnej spokojnosti a pracovnej motivácie, ale aj zhodnotenie odborných činností a efektivity. Niektoré z týchto nástrojov, ako aj možnosti ich využitia vám predstavia samotní autori - Mgr. Eva Polgáryová, PhD., PaedDr. Zuzana Staňová a Mgr. Ing. Andrej Opálený, PhD.

Webinár je určený pre PZ, OZ, vedenie škôl, školské zariadenia, centrá poradenstva, rodičov.

Lektori/lektorky: Mgr. Lenka Mihalicová, Mgr. Eva Polgáryová, PhD., PaedDr. Zuzana Staňová, Mgr. Ing. Andrej Opálený, PhD.

TMT, PTU, SPAS a SMKZD - možnosti využitia s aktualizovanými normami

Počas webinára budeme prezentovať 4 diagnostické nástroje: Test cesty, Pamäťový test učenia, Dotazník sebapoňatia školskej úspešnosti detí, Škála miesta kontroly Zemanová Dolejš.

Tieto nástroje prešli štandardizáciou alebo overením a boli k nim vytvorené nové normy na súčasnej populácii detí v ZŠ. Hlavným cieľom webinára bude predstavenie noriem a možností využitia.

Webinár je určený pre psychológov.

Lektori/lektorky: Mgr. Veronika Pekárová, Mgr. Lenka Kendrová, MSc. Natália Círanová, Mgr. Jakub Lieskovský, PhD.

O dostupnosti
zozrihov vás budeme
informovať na našom
[Facebooku.](#)

Nahliadnite do úseku nášho výskumu...

Výchovné štýly v rodine ako prediktor osobnostných dimenzií veľkej pätky

(PaedDr. Robert Tomšík, PhD.)

Vplyv štýlu výchovy na formovanie osobnosti je často diskutovanou témou v rámci psychologických, pedagogických a biologických vedných disciplín. Výchovné štýly rodičov zohrávajú kľúčovú úlohu pri formovaní osobnosti, správania a postojov dieťaťa k životu. Výskumy poukazujú na to, že rôzne rodičovské štýly môžu výrazne ovplyvniť rozvoj týchto dimenzií u detí. Výskumníci z Úseku pre výskumnú činnosť (Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie) realizovali výskum zameraný na osobnostné charakteristiky dospelujúcich a výchovné štýly ich rodičov.

Predmetná štúdia mala za cieľ skúmať rozdiely v osobnostných dimenziách Veľkej pätky vo vzťahu ku výchovným štýlom rodičov a predikčnú silu výchovných štýlov na uvedené osobnostné dimenzie. Do výskumu bolo zapojených 800 študentov stredných škôl (z ktorých bolo N = 247 chlapcov) vo veku od 14 do 19 rokov (M = 15,58). Na skúmanie premenných boli použité dva štandardizované nástroje, dotazník DZSVR a NEO-FFI päťfaktorový inventár. Dotazník na zisťovanie spôsobov výchovy v rodine (Čáp, Boschek, 1994) syntetizuje emočný vzťah a výchovné riadenie v rodine, na základe čoho sa dospeje k spôsobu výchovy v rodine ako celku (autokratický, sociálno-integračný, liberálny a indiferentný). NEO päťfaktorový osobnostný inventár (Costa, McCrae, 1992) je sýtený piatimi osobnostnými

dimenziami: otvorenosť, prívetivosť, svedomitosť, extravergia a neurotizmus. Dáta boli spracované pomocou programov IBM SPSS a JASP. Na testovanie hypotéz boli primárne použité metódy ANOVA a multivariačná analýza (MGLM - Pillai's Trace). Najväčšiu časť tvorili respondenti vychovávaní indiferentným štýlom rodinnej výchovy (58,9%), následne autokratickým štýlom rodinnej výchovy (16,0%), liberálnym štýlom rodinnej výchovy (12,9%) a sociálno-integračným štýlom rodinnej výchovy (12,3%). Respondenti dosiahli najvyššie priemerné skóre v dimenzii svedomitosti (M = 31,82). O približne jeden a pol bodu nižšie boli skórované osobnostné dimenzie extravergia (M = 30,14) a prívetivosť (M = 30,07). Najnižšie priemerné skóre boli dosiahnuté v dimenziách otvorenosť (M = 27,99) a neurotizmus (M = 22,28). Skóre, ktoré bolo namerané na predmetom výskumnom súbore respondentov nebolo významne odlišné od štandardizovaných hodnôt.

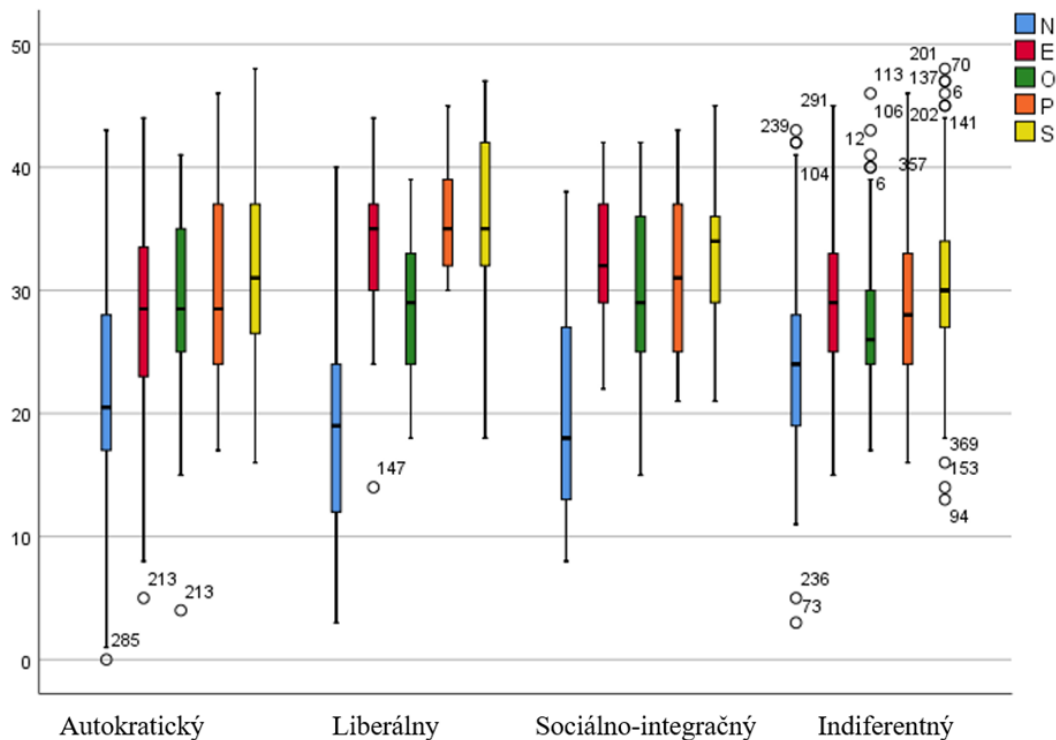
Na základe štatistických analýz bolo zistené, že medzi všetkými skupinami boli zistené štatisticky významné rozdiely v miere osobnostných dimenzií, konkrétne: Neurotizmus, Extravergia, Prívetivosť, Svedomitosť ($p < 0,001$) a Otvorenosť ($p \leq 0,003$). Respondenti vychovávaní indiferentným štýlom sa vyznačovali nízkym skóre vo všetkých dimenziách, nepočítajúc neurotizmus, kde získali najvyššie priemerné skóre. Respondenti vychovávaní sociálno-integračným a liberálnym štýlom výchovy sa vyznačovali podobnou štruktúrou dimenzií Veľkej pätky. S tým, že vychovávaní liberálnym štýlom mali nižšiu mieru neurotizmu a vyššiu mieru svedomitosti. Napokon, respondenti vychovávaní autokratickým štýlom sa vyznačovali nízkou extravergiou a vysokým neurotizmom (**Tab. 1; Graf 1**).

Výchovný štýl:		Neurotizmus	Extravergia	Otvorenosť	Prívetivosť	Svedomitosť
Autokratický	N	128	128	128	128	128
	M	22,48	28,45	29,27	29,92	31,47
	SD	9,77	8,19	7,17	7,25	7,07
Liberálny	N	103	103	103	103	103
	M	17,85	33,77	29,04	35,57	35,28
	SD	8,24	5,37	5,94	4,17	7,03
Sociálno-integračný	N	98	98	98	98	98
	M	19,59	32,39	29,69	31,59	33,31
	SD	8,26	5,29	7,69	6,30	5,47
Indiferentný	N	471	471	471	471	471
	M	23,78	29,32	27,06	28,56	30,83
	SD	6,97	6,11	5,20	5,89	6,54
ANOVA	F(df)	10,538(3)	10,774(3)	4,751(3)	20,945(3)	7,560(3)
	p	<0,001	<0,001	≤0,003	<0,001	<0,001
	d	1,113	1,400	1,107	1,935	1,715

Tab. 1: Analýza rozptylu osobnostných vlastností Big-5 modelu vzhľadom na výchovné štýly respondentov.

Pozn.: N – počet; M – priemer; SD – štandardná odchýlka; F – ANOVA; df – stupne voľnosti; p – hladina významnosti; d – Cohe-novo d (efekt)

Graf 1: Komparácia priemerov (Z skóre) osobnostných vlastností Big-5 modelu vzhľadom na výchovné štýly respondentov

Výchovné štýly štatisticky významne predikovali všetky osobnostné dimenzie, kde hodnoty vysvetlenia sa pohybovali od 3,5 % do 13,6 % pre jednotlivé osobnostné dimenzie. Najnižšiu predikovanú hodnotu mala dimenzia otvorenosť, kým dimenzia prívetivosť mala najvyššiu predikovanú hodnotu. Je zaujímavé upozorniť na skutočnosť, že v zahraničných výskumoch výchovné štýly dominantne predikovali svedomitosť a extraverziu, kým v predmetnom výskume bola dominantne predikovaná prívetivosť. Predpokladáme, že tento výsledok je podmienený socio-kultúrne. Výchovné štýly vysvetľovali celkovo 18,3 % rozptylu osobnostných dimenzií. Táto hodnota je v porovnaní s inými výskumnými zisteniami pomerne nízka. Výsledky jednotlivých výskumov sa môžu líšiť aj v závislosti od použitej metódy a charakteristiky výskumného súboru. Napríklad štúdie založené na samohodnotení môžu vysvetliť menej variácií ako štúdie, ktoré používajú hodnotenia od iných ľudí (napr. priatelia, rodina).

Táto štúdia poskytuje cenné poznatky o vplyve rodičovských štýlov na osobnostné vlastnosti. Naznačuje, že výchovný štýl rodičov je dôležitým faktorom pri formovaní osobnosti dieťaťa a že rôzne výchovné štýly môžu viesť k rôznym osobnostným charakteristikám. Zovšeobecnene by sme mohli tvrdiť, že indiferentný štýl pôsobí záporne na všetky osobnostné dimenzie (kladne formulované, čiže neurotizmus ako emočná stabilita), u respondentov vychovávaných autokratickým výchovným štýlom môžeme predpokladať vysoký neurotizmus, kým liberálny a sociálno-integračný výchovný štýl nemajú závažné dopady na záporne ponímané osobnostné dimenzie osobnosti. Toto zistenie by mohlo mať významné dôsledky pre rodičov a pedagógov, pretože poukazuje na potrebu zohľadňovať výchovné štýly pri výchove a vzdelávaní detí.

**Literatúra na vyžiadanie
u autora
(robert.tomsik@vudpap.sk)**

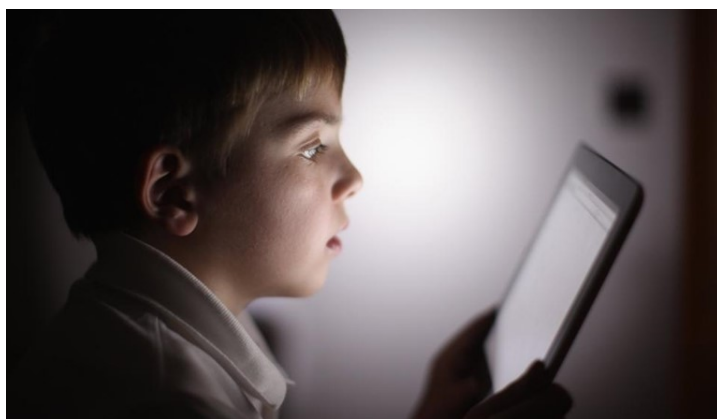

VYPOČUJTE SI PODCASTY — NAHLAS O DEŤOCH

Sociálne siete a duševné zdravie detí - 1. časť

Prečo si nás tak získali sociálne siete a čím oslovujú naše deti? [V podcaste](#) budeme so psychológom Mgr. Michalom Božíkom z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie hovoriť o tom, aký majú vplyv na detské duševné zdravie a do akej miery môžu deti a mladých ľudí ohroziť skrášľovacie filtre a internetové výzvy.

Sociálne siete a duševné zdravie detí - 2. časť

V prvej časti sme v podcaste hovorili o vplyve sociálnych sietí na naše deti, aj o tom, že väčšina ľudí pridáva na sociálne siete najmä pozitívny obsah. Výsledkom toho je prikrášľovanie reality a skrášľovacie filtre, ktoré majú zlý dopad na psychické zdravie detí. Ako na deti a mladých ľudí vplývajú hoaxy a dezinformácie? **Dozviete sa [TU](#).**

Predstavujeme bezplatnú mobilnú aplikáciu na podporu duševného zdravia detí

[V podcaste](#) vám predstavíme novinku, s ktorou prišiel Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Je ňou bezplatná mobilná aplikácia na podporu duševného zdravia detí [Sanity](#). Podrobne nám ju predstaví psychologička Mgr. Katarína Vaněček.

Hovorme spolu o detskej úzkosti

V podcaste Nahlas o deťoch sme vám už predstavili novinku Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, ktorou je bezplatná mobilná aplikácia [Sanity](#) na podporu duševného zdravia detí. Tá je zameraná na ovplyvňovanie úzkosti a práve o úzkosti [sa budeme rozprávať](#) so psychologičkou PhDr. Evou Smikovou, PhD. z VÚDPaP.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

Zastavte sa s nami

odborne
NA SLOVÍČKO

Na čom pracoval NP Usmerňovač pre prax - 1. časť

V podcaste sa s našimi hosťami obzrieme späť a zhodnotíme prácu troch tímov národného projektu Usmerňovač pre prax. Keďže tento národný projekt Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie svoju realizáciu čoskoro končí, radi by sme vám predstavili jeho činnosť za posledné tri roky pôsobenia. Hosťkou je psychologička Mgr. Miroslava Uhrecká, PhD., ktorá vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie pracuje ako odborná riešiteľka aktivity Analýza ľudských zdrojov v systéme poradenstva a prevencie. Dozviete sa, čo bolo cieľom a úlohou tohto tímu a priblížime si aj hlavný dokument aktivity Koncept usmerňovania metodologickej činnosti v systéme poradenstva a prevencie. Tiež zistíte, aké ďalšie výstupy tím pre odborníkov vypracoval, ktoré sú zároveň aj verejne dostupné na našej webstránke.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Na čom pracoval NP Usmerňovať pre prax - 2. časť

V podcaste pokračujeme v sérii, v ktorej spolu s našimi hosťami vyhodnocujeme prácu troch tímov končiaceho národného projektu [Usmerňovať pre prax](#). Radi by sme vám predstavili ich činnosť za posledné tri roky pôsobenia. Hostkou je špeciálna pedagogička PaedDr. Júlia Högerová, ktorá vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie pracuje ako odborná riešiteľka aktivity Profesionálny rast a celoživotné vzdelávanie. Dozviete sa, aké boli úlohy tohto tímu a viac povieme si aj o dvoch zrealizovaných inovačných vzdelávaníach Koordinácia školských podporných tímov a Koordinácia v metodickom usmerňovaní. Tiež zhrnieme, aké verejne dostupné odborné materiály pre zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie pripravili.

Na čom pracoval NP Usmerňovať pre prax - 3. časť

Podcast je posledným v sérii podcastov, v ktorých predstavujeme činnosť jednotlivých aktivít končiaceho sa národného projektu Usmerňovať pre prax, ktorý realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Hostkou je psychologička Mgr. Bc. Ivana Barqawi, PhD., ktorá vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie pracuje ako odborná riešiteľka aktivity Diagnostické nástroje. Priblížime si, aké boli hlavné úlohy tohto tímu a v čom spočíva špecifickosť štandardizácie diagnostických nástrojov. Rovnako ako v predchádzajúcich dvoch podcastoch, zhrnieme všetky odborné materiály, ktoré pre zamestnancov v systéme poradenstva a prevencie tento tím vypracoval.

Na čom pracoval NP Štandardy

V podcaste budeme rozprávať o druhom končiacom národnom projekte Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie s názvom Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce, ktorý je známy pod skratkou NP Štandardy. Hostkami budú hlavná projektová manažérka národného projektu Štandardy Mgr. Lenka Svoradová a hlavná obsahová manažérka národného projektu Štandardy Mgr. Paulína Selecká, PhD. Dozviete sa, aké boli hlavné úlohy tohto projektu a aké praktické nástroje a odborné materiály pripravili pre zamestnancov v systéme a poradenstva a prevencie. Hovoriť budeme aj o regionálnych projektových centrách a o prítomnosti Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v každom kraji Slovenska za pomoci ambasádorov.

**USMERŇOVAŤ
PRE PRAX**

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

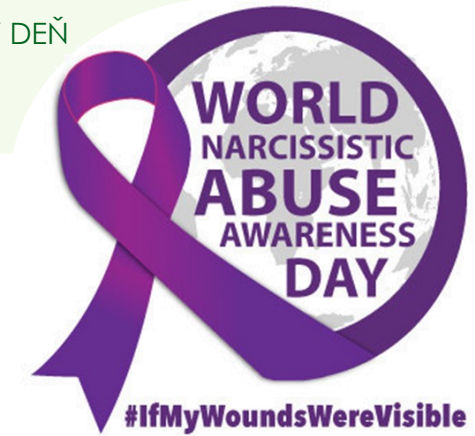
sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Zaujalo nás...

DEŇ FIALOVÝCH STUŽIEK: SVETOVÝ DEŇ
NARCISTICKÉHO ZNEUŽÍVANIA
- 1. JÚNA 2023

Svetový deň narcistického zneužívania je celosvetové podujatie, ktoré sa každoročne koná 1. júna s cieľom zvýšiť povedomie o účinkoch a príznakoch narcistického zneužívania. Nesie sa v hesle „Keby moje rany boli viditeľné“. Vzorce a dopady narcistického zneužívania často nie sú také jasné kvôli jeho nehmotnej povahe a nedostatku výskumu. Tento deň je preto venovaný poskytovaniu vzdelávania, podpory a zdrojov pre tých, ktorí prežili, aby si vybudovali lepšie pochopenie toho, ako pomôcť obetiam a vyhnúť sa násilníkom v budúcnosti a obnoviť ich duševné zdravie. Svetový deň narcistického zneužívania iniciovala v roku 2016 psycho-terapeutka Bree Bonchay ako kampaň s cieľom upozorniť a poučiť verejnosť o účinkoch narcistického zneužívania a o tom, ako možno rozpoznať príznaky. Indikátory duševne násilného vzťahu nie sú vždy jasné. Zatiaľ čo fyzické týranie zanecháva výrazné stopy, ako sú modriny, rany a jazvy, emocionálne týranie je ťažké určiť kvôli jeho hlavne verbálnej a mentálnej povahe. Môže však mať väčší a dlhší vplyv na obeť, ktorý ju môže ovplyvniť po zvyšok života. Pri tom však nehovoríme iba o následkoch na partneroch, ale aj o deťoch, ktoré sú súčasťou toxickéj rodinnej dynamiky.

Sme odborníci, čo sledovať?

Psychológovia a odborníci na duševné zdravie môžu použiť kombináciu nástrojov klinického hodnotenia, diagnostických kritérií a svojich odborných znalostí, aby zistili, či osoba bola ovplyvnená syndrómom narcistického zneužívania. Tu sú niektoré bežné ukazovatele, ktoré môžu psychológovia zvážiť pri hodnotení syndrómu narcistického zneužívania:

- **Vzorce manipulácie a kontroly:** Obete narcistického zneužívania často zažívajú konzistentný vzor manipulácie, kontroly a nerovnováhy moci vo svojich vzťahoch. Psychológovia môžu skúmať dynamiku vzťahov jednotlivca a hľadať známky emocionálneho, psychologického alebo dokonca fyzického zneužívania.

- **Nízka sebaúcta a sebahodnota:**

Narcistické zneužívania môže výrazne ovplyvniť sebaúctu a sebahodnotu

človeka. Psychológovia môžu posúdiť jednotlivcov pocit sebadôvery, sebadôveru a sebaopímanie, aby určili, či vykazujú príznaky zníženej sebaúcty v dôsledku zneužívania.

- **Emocionálne a psychické utrpenie:** Obete narcistického zneužívania často pociťujú celý rad emocionálnych a psychologických ťažkostí, ako je úzkosť, depresia, posttraumatická stresová porucha (PTSD) alebo komplexná trauma. Psychológovia môžu posúdiť emocionálnu pohodu a symptómy jednotlivca, aby identifikovali psychologický dopad zneužívania.

- **Kognitívna disonancia a zmätok:** Narcistické zneužívanie často zahŕňa gaslighting, manipulatívnu taktiku, pri ktorej násilník skresľuje vnímanie reality obeť, čo spôsobuje zmätok a pochybnosti o sebe. Psychológovia môžu skúmať kognitívne procesy a vzorce myslenia jednotlivca, aby zistili, či vykazujú známky kognitívnej disonancie alebo zmätku vyplývajúceho zo zneužívania.

- **Závislosť a strach:** Narcistickí násilníci často vytvárajú dynamiku závislosti a vyvolávajú strach vo svojich obetách, čo im sťažuje vymaniť sa z násilného vzťahu. Psychológovia môžu posúdiť mieru závislosti jednotlivca od násilníka a prítomnosť strachu alebo úzkosti súvisiacej s presadzovaním nezávislosti.

Následky narcistického zneužívania, alebo vôbec prítomnosti narcistu v rodine si nenesú iba partneri ale aj deti. Fyzické alebo sexuálne zneužívanie sú zrejmé druhy traumy, ale narcistické rodičovstvo sú svojou vlastnou traumou v dôsledku psychickej ujmy, ktorú spôsobuje. Trauma ovplyvňuje centrá odmeňovania v mozgu,

vďaka čomu sú ľudia náchylnejší na zneužívanie návykových látok alebo iné závislosti. Keďže narcistické rodičovstvo môže spôsobiť, že deti budú žiť v neustálom stave úzkosti, môže dôjsť k dlhodobému psychickému poškodeniu, čím sa zvyšuje pravdepodobnosť, že sa u dospelých detí vyvinie nejaká forma duševnej choroby (napríklad bipolárnu poruchu, obsedantno-kompulzívnu poruchu, hraničnú poruchu osobnosti, histriónsku poruchu osobnosti, posttraumatickú stresovú poruchu alebo dokonca narcistickú poruchu osobnosti). Negatívne účinky výchovy narcistickým rodičom sa môžu líšiť v závislosti od toho, aká závažná

bola narcistická porucha osobnosti rodiča, koľko času dieťa strávilo s týmto rodičom a akú ďalšiu podporu malo vo svojom živote. Čím závažnejší je narcizmus rodičov, čím viac času dieťa s nimi strávilo a čím menej podpory malo, tým je pravdepodobnejšie, že zažije trvalé negatívne dopady na formovanie osobnosti, psychické či fyzické zdravie. Je dôležité poznamenať, že na presnú diagnózu syndrómu narcistického zneužívania je potrebné komplexné hodnotenie vykonané kvalifikovaným odborníkom. To umožňuje hlbšie skúmanie histórie, symptómov a skúseností jednotlivca s cieľom poskytnúť primeranú podporu a liečbu.

Staňte sa koordinátorom digitálnych kompetencií

Program koordinátorov digitálnych kompetencií je zameraný na metodiku informatiky, programovanie, SCRUM v praxi, digitálnu bezpečnosť mladých, Minecraft, online komunikačné nástroje a využitie umelej inteligencie, ktoré vám pomôžu vo vzdelávaní. Program ponúka akreditované inovačné vzdelávanie.

Je určený učiteľom základných škôl a 8-ročných gymnázií.

Viac informácií nájdete [TU](#).

02 4342 0973

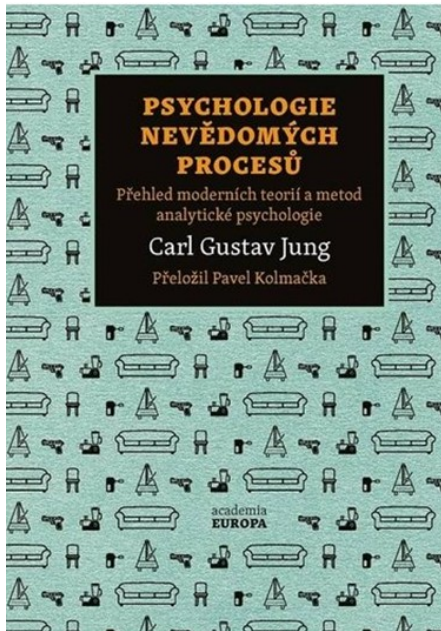

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

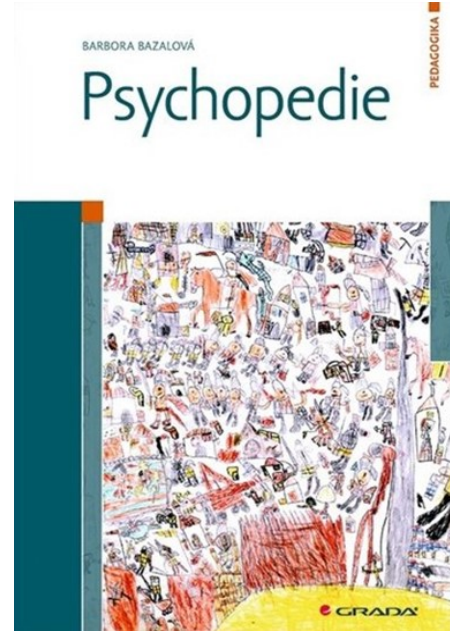
Knižné novinky

Psychologie nevědomých procesů

Autor: Carl Gustav Jung
Academia, 2023

„Považujem problém nevedomia za natoľko významný a tak aktuálny, že by podľa mňa bola veľká škoda, keby táto otázka, tak úzko sa dotýkajúca nás všetkých, mala zmiznúť zo zorného poľa vzdelaných laikov tým, že by bola vykázaná do nejakého nedostupného odborného časopisu, aby potom viedla svoj tieňovo papierový život v policiach knižníc,“ napísal v predslove k prvému vydaniu Psychológie nevedomých procesov jej autor a jeden zo zakladateľov modernej psychológie Carl Gustav Jung. V rozsahu nevelkom a čitateľsky prístupnom ranom svojom diele Jung na konkrétnych prípadoch pacientov a s využitím snov, fantázií, krásnej literatúry a mytológie podáva výklad konceptov individuálneho a kolektívneho nevedomia a kolektívnych archetypov, na ktorých stavia jungovská terapia. Kniha je dobrým úvodom do Jungovho rozsiahleho a vrstevnatého diela.

Psychopedie

Autorka: Barbora Bazalová
Grada, 2023

Publikácia čitateľom ponúka aktuálne poznatky z odboru špeciálna pedagogika, špecializácia psychopédia. Zameriava sa predovšetkým na vývinové poruchy intelektu a na poruchy autistického spektra, priestor je venovaný aj ďalším skupinám žiakov, ktorí sa vzdelávajú v inkluzívnych školách. Autorka sa v texte venuje súčasnému výskumu v odbore, predstavuje početné realizované šetrenia a ich výsledky využiteľné v edukačnej praxi. Z teoretických konceptov sa zaoberá rolou špeciálneho pedagóga, venuje sa inkluzívnemu vzdelávaniu vybraných skupín žiakov a charakteristike prejavov žiakov v škole. Ďalej navrhuje vhodnú podporu a zdôrazňuje význam komplexnej diagnostiky a následnej intervencie.

Sledujte nás.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava